

FILM- OG MEDIEVIDENSKAB
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Kulturens medialisering: Når medierne forandrer hverdag og samfundsliv

Dansklærerforeningens årsmøde
Horsens, 4. oktober 2007

Stig Hjarvard

Film- & Medievidenskab
Københavns Universitet

<http://staff.hum.ku.dk/stig>

Grundlæggende forandring: Medialisering af hverdag og samfundsliv

Fra kulturinstitutioner til medieinstitutioner: Ikke længere kanal for andre institutionernes virke, men styres af sin egen logik: servicering af kunder

Medier bliver sociale hjælpemidler: Offentlige og private medier indgår som naturlige redskaber i hverdagslivet

Medialiseringen af samfundets forskellige institutioner: Selve den sociale aktivitet bringes på medieform, hvorefter den udføres gennem interaktion med et medie og/eller den sociale aktivitet præges i form og indhold af medieskabte symboler

Konsekvens: Medier udgør både en selvstændig institution i samfundet og er tilstede i andre samfundsinstitutioner

Domineren de periode	Institutionel karakter	Styringslogik	Mediesystemer	Mediernes opgaver
- 1920	Medier som redskab for andre institutioner	Partikulære interesser	Partipressen, videnskabelige tidsskrifter, religiøse og kunstneriske publikationer	Argumentation og agitation ud fra specifikke interesser i den enkelte institution
1920-1980	Medier som kulturinstitution	Almenhedens styring	Statsradiofonien: radio og tv under monopolet, omnibuspressen	Repræsentation af forskellige institutioner i en almen arena
1980-	Medier som medieinstitution	Medieprofes- sionalisme	Kommercielle og konkurrenceprægede medier, satellit-tv, internet, mobile medier	Servicering af publikum; salg til specifikke målgrupper i et differentieret mediesystem

Mediernes strukturerer virtuelle rum for kommunikation og handlen

Globalisering: Ekspansion af mediers rækkevidde – hinsides nationalstat

Interaktivitet: Massemedier suppleres med interpersonelle medier, der muliggør individets handlen

Mobilitet: Kommunikation foregår ikke fra sted til sted, men fra person til person

Centrifugal

Globalisering

Individualisering

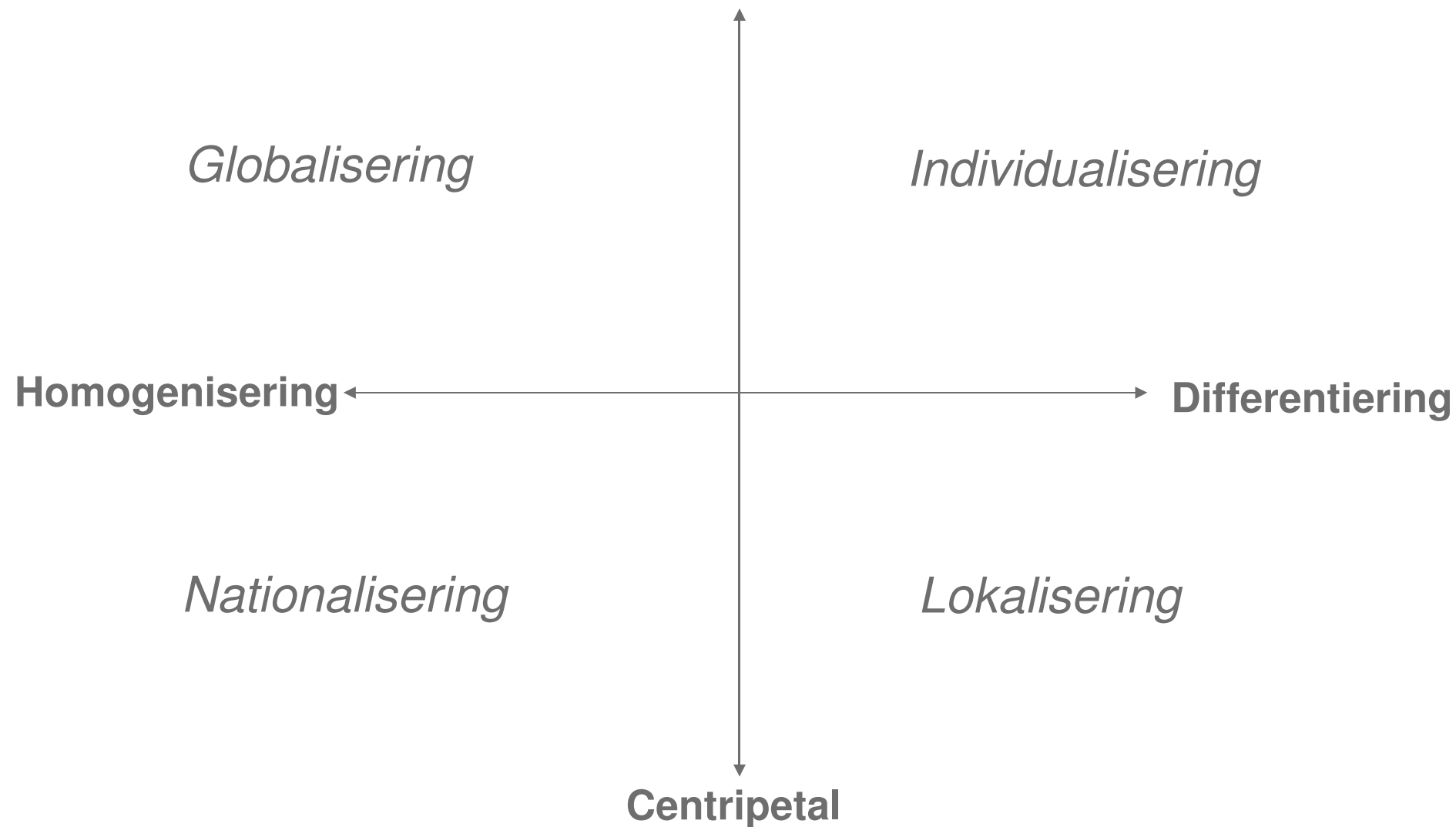
Homogenisering

Differentiering

Nationalisering

Lokalisering

Centripetal

Tre metaforer for medier (J. Meyrowitz) – tre perspektiver på mediers indflydelse

Medier som *kanaler*: Mulighedsbetingelse for kommunikation på tværs af tid og rum; interaktion og koordination med andre kulturer; kulturel refleksivitet

Medier som *sprog*: Former kommunikation på forskellige måder; forskellige sansemodaliteter, off/online, genrer, konventioner m.m.

Medier som *miljø*: Strukturerer samfundsmæssige kontekst, herunder afgrænser og muliggør interaktion mellem individer, grupper og institutioner. A. Giddens: *disembedding* – *reembedding*

Medialiseringen kan også virke tilbage på den *umedierede kommunikations* former, indhold og struktur

Medier som kanaler og miljø: Bidrager til at ændre sociale og dermed sprogliche hierarkier

Medierne er både kanaler for en engelsksproget kultur og selvstændige bidragydere til anglificeringen af sproget

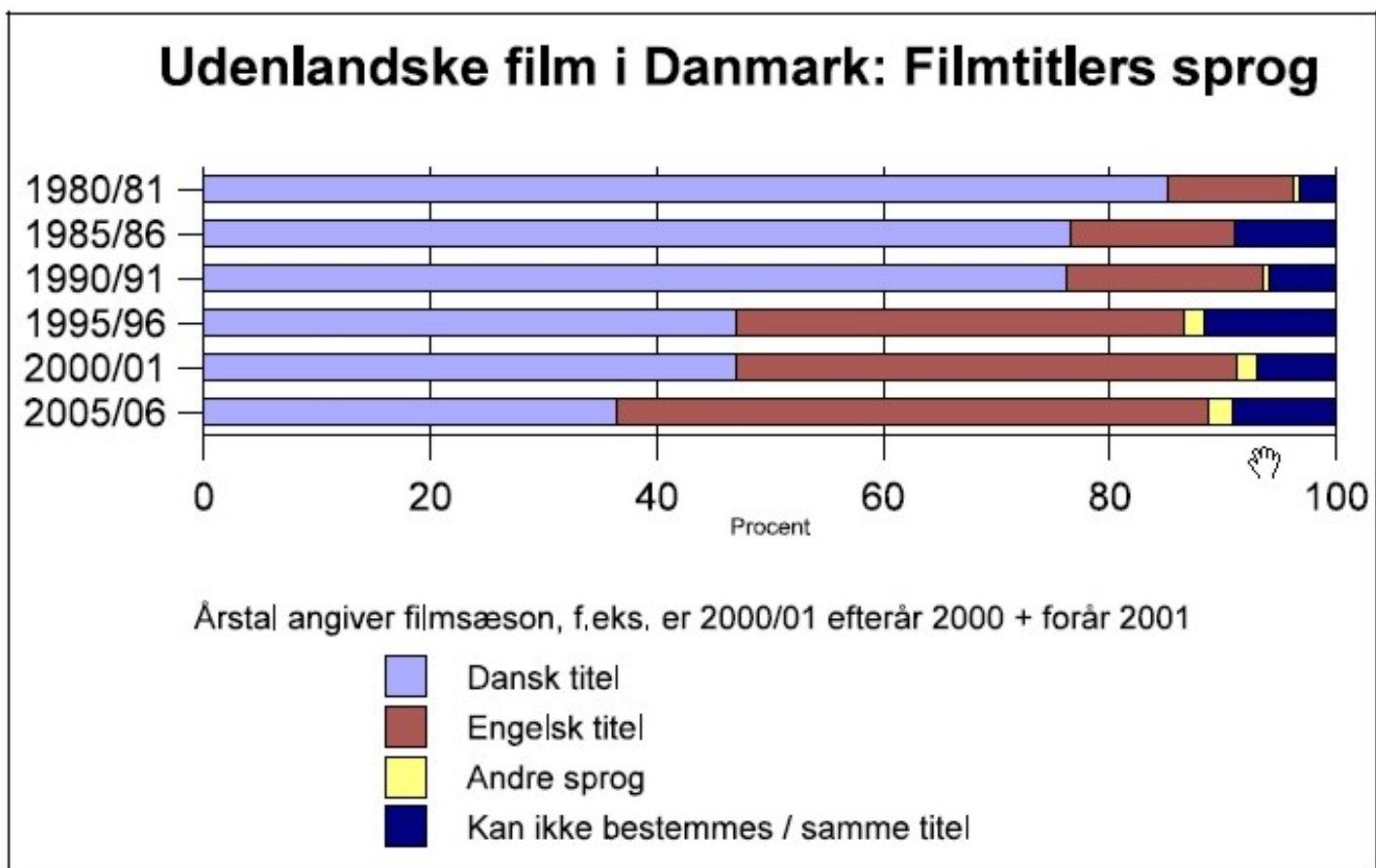
- Ikke en neutral kanal, men bl.a. pga. deres institutionelle struktur (angloamerikansk dominans af softwareindustrien) med til at favorisere det engelske sprog. Medier udbreder engelske sprog til nye sociale områder, f.eks. livsstil og markedsføring og konsoliderer dermed status

Engelske sprogpåvirkning er led i social og kulturel konflikt. Ikke kun spørgsmål om dansk versus udenlandsk

- Pierre Bourdieu: Se sproglig kompetence (evne til fremmedsprog, evne til at bruge dialekt situationsbestemt etc.) som kapital, der kan veksles til kulturel kapital (status, anseelse) og økonomisk kapital (vellønnet arbejde)

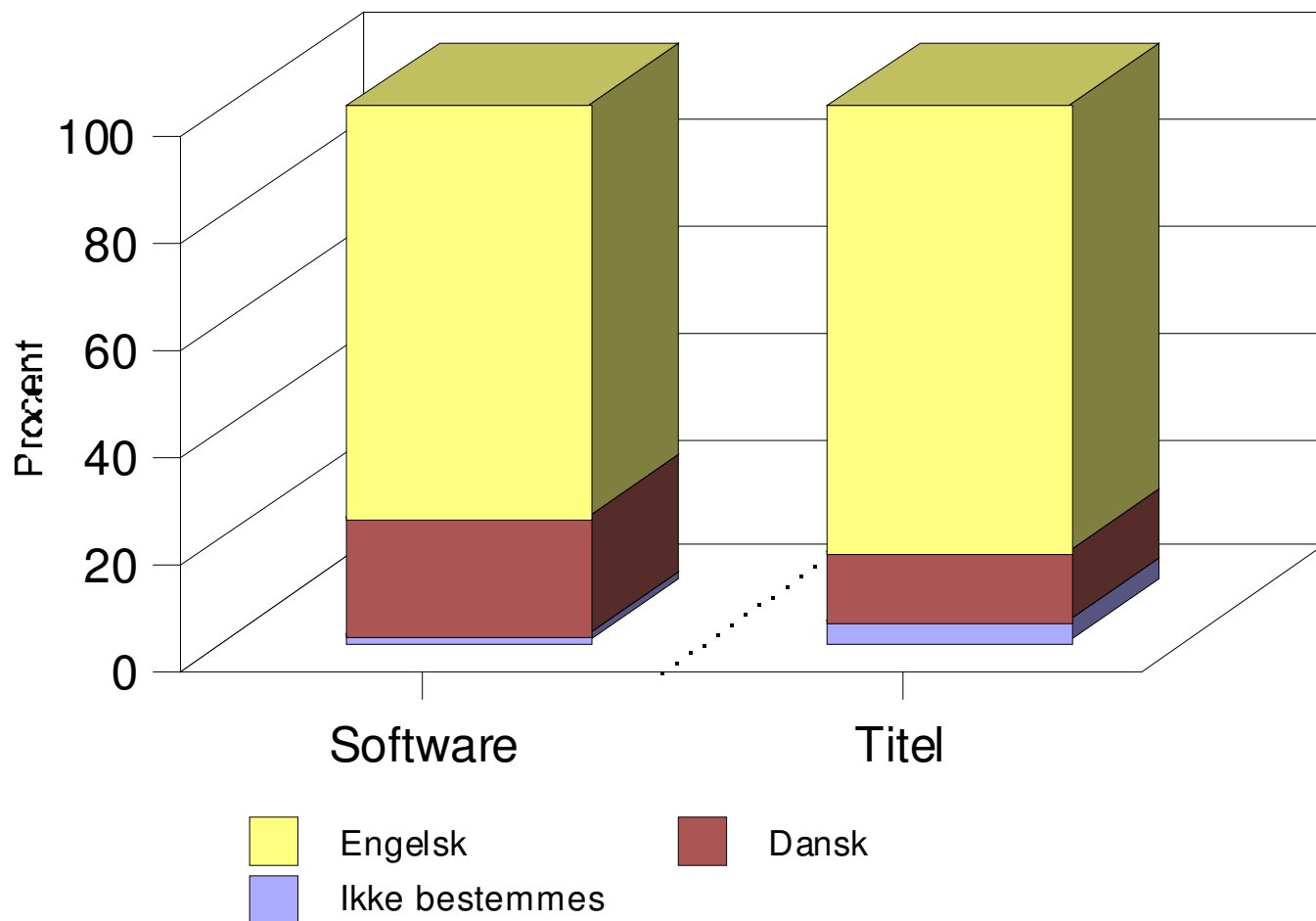
Filmtitler bliver engelsksprogede

Domænetab inden for computerspil

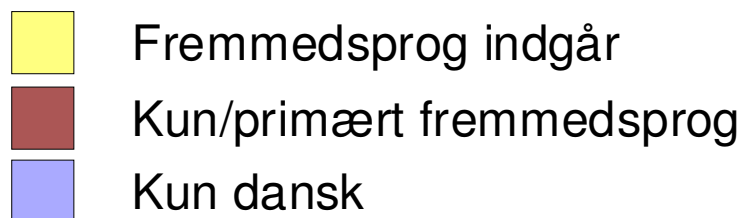
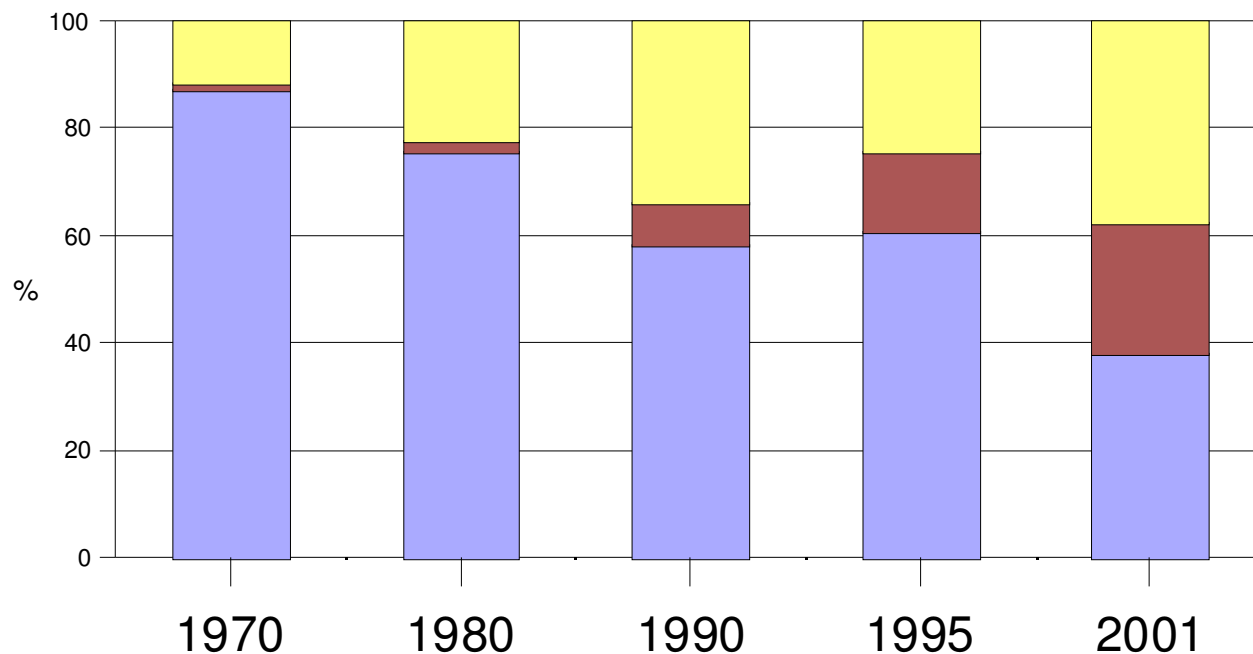
Sprog i PC-spil på det danske marked i 2001

Alt for Damerne: Fra dansk til
engelsk som livsstilssprog

Sprog i reklamer: "Alt for Damerne"

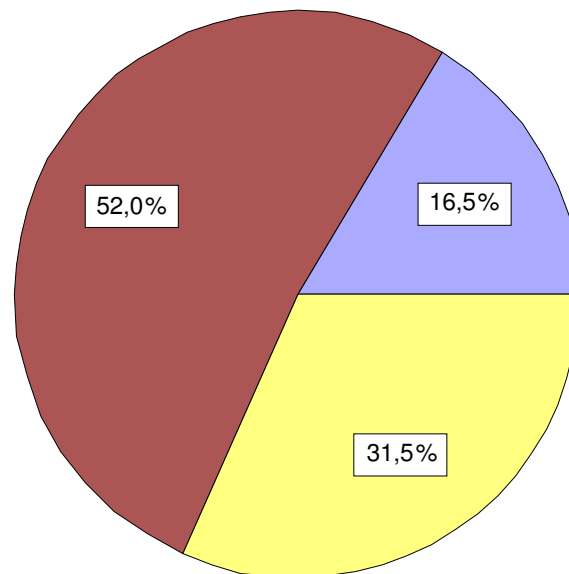

Euroman: den engelsksprogede livsstil er dominerende

Sprog i reklamer: "Euroman"

2001

Kun dansk

Kun/primært fremmedsprog

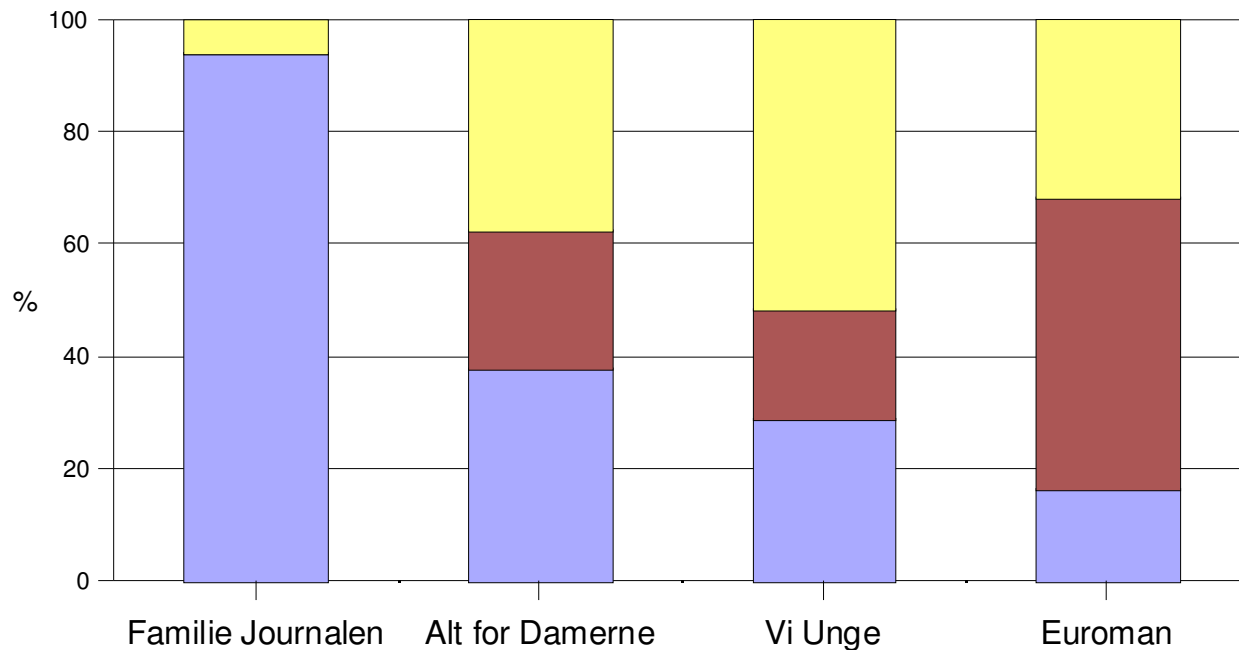

Fremmedsprog indgår

Engelsk har forskellig status
i forskellige segmenter

Sprog i reklamer: 4 blade i 2001

Fremmedsprog indgår

Kun/primært fremmedsprog

Kun dansk

Mediernes sprog: Udbredelse af *medialekter*

Stadig flere dele af den menneskelige kommunikation foregår gennem medier: private som offentlige – stadig flere nye medier

Ian Hutchby: "Conversation and Technology". *Affordances* er de handlemuligheder en materiel genstand giver aktører (Gibsons økologiske perceptionspsykologi)

Materielle egenskaber ved medier er mulighedsskabende, begrænsende og strukturerende for kommunikation og sprogbrug

Viser – fra telefon til Internetchat – hvordan konversation påvirkes af de materielle og tekniske egenskaber ved medierne i samspil med sociale normer

Forandringer som følge af broadcastmedierne

Radio og tv:

Fra “tale til” til “tale med”

Scannell: “communicative ethos”

Horton & Wohl: parasociale interaktion

Samtale tilrettelagt med henblik på at blive hørt
(og set) af andre; performative aspekt i
centrum

Manuskriptlægning af tale? – idealet er den
velforberedte spontane tale

Fremkomsten af en selskabelig ”middle region” i medierne

Erving Goffman	Joshua Meyrowitz
<i>“Backstage”</i> Bag kulisserne Fristed og øvelokale Privathed	<i>“Deep backstage”</i> Lukket privathed Fristed og øvelokale
	<i>“Middle region”</i> Adfærd med blandede roller af privat og offentlig karakter
<i>“Frontstage”</i> På scenen Rollestyret adfærd Offentlighed	<i>“Forward frontstage”</i> Offentlig og ceremoniel adfærd

Figur 1. Forholdet mellem den sociale interaktions steder hos henholdsvis Erving Goffman og Joshua Meyrowitz.

Short Message System – SMS

Den private og personlige mediekommunikation

Nye medier

- Offentlig - privat
- Institution - personlig

Mundtliggørelse af skrift

- Mindre formelt
- Ligner mundtlige taletur

Afstand / manglende visuelle og
auditive cues skaber
manipulationsmulighed

Kommunikation som
gavegivning: vitser, billeder,
links m.m.

Den uformelle sprogbrug i medier spiller sammen med umedierede sprogbrug

”There is no indication, in any of the areas I have examined, of Netspeak replacing or threatening already existing varieties. On the contrary, the arrival of new, informal, even bizarre forms of language extends the range of our sensitivity to linguistic contrasts. Formal language, and informal language, are seen in a new light, by virtue of the existence of Netspeak” (David Crystal: ”Language and the Internet, 2002: 241-242).

Sproglig differentiering i historisk perspektiv: Fra lokalitet over socialgruppe til medium

Dialekt	Sproglige kendetegn ved kommunikationen i bestemte <i>geografiske lokaliteter</i>: landsby, egn, landsdel osv.
Sociolekt	Sproglige kendetegn ved kommunikationen i bestemte <i>socialle grupper</i>: klasser, uddannelsesniveau osv.
Medialekt	Sproglige kendetegn ved kommunikationen i bestemte <i>medier og genrer</i>: sms, chat, email, telefon, tv osv.

Tre historiske faser

Agrare samfund	Sprog påvirket af dialekter samt fremmedsprog hos eliten	Ringe mobilitet, lokalt samfund, mundtlig kultur dominerende blandt almenen og få skriftlige medier for eliten
Industrielle samfund	Sprog påvirket af rigsmål og sociolekter	Urbanisering og arbejdsdeling, nationalt samfund, udbredelse af massemedier som presse, radio og tv
Netværks-samfundet	Sprog påvirket af engelsk, dansk som andetsprog og medialekter	Globalisering, transnational økonomi og kultur, massemedier og fremvækst af interaktive og interpersonelle medier

Yderligere læsning

Stig Hjarvard (2004): "The Globalization of Language". *Nordicom Review*, no. 1-2, 2004:

http://www.nordicom.gu.se/common/publ_pdf/157_075-098.pdf

Stig Hjarvard (2005): *Det selskabelige samfund*, 2. udvidede udgave, Samfundslitteratur.

Stig Hjarvard (red.) (2006): *Dansk tv's historie*, Samfundslitteratur.

Stig Hjarvard (2007): "Sprogets medialisering", in *Språk i Norden 2007*. Språknämnderna i Norden.

FILM- OG MEDIEVIDENSKAB
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Kulturens medialisering: Når medierne forandrer hverdag og samfundsliv

Dansklærerforeningens årsmøde
Horsens, 4. oktober 2007

Stig Hjarvard

Film- & Medievidenskab
Københavns Universitet

<http://staff.hum.ku.dk/stig>